

Fosterforeldre og pensjonssparing – hva anbefaler Norsk Fosterhjemsforening?

Utgangspunktet er at kommunene er tilført midler fra staten til å godtgjøre frikjøpte fosterforeldre med kompensasjon for tap av tjenstepensjon. Godtgjøringen er beregnet til å kunne ligge på minst 5% av godtgjøringen fosterforelderens mottar. Plikten til å yte slik godtgjøring inntrådte 1.1. 2026. Det er fortsatt en del forhold som ikke er avklart mht hva som er gunstigst for fosterforeldre i forhold til pensjonssparing. Dette er et pågående arbeid. Vi vil her informere om det vi vet så langt:

Virkningstidspunkt:

Foreningen anbefaler at kommunene kompenserer fosterforeldre med virkning fra 1. juli 2025, og at kommuner som ikke fra det tidspunktet iverksatte ordningen, etterbetaler fra dette tidspunkt. Dette fordi kommunene fra det tidspunktet har mottatt midler til utbetaling av slik kompensasjon.

Hva sier ny lovregel?

I lovendring til barnevernloven heter det i ny § 9-6:

Barnevernstjenesten skal også gi fosterforeldre godtgjøring for å kompensere for manglende opptjening av tjenstepensjon, når de på grunn av fosterhjemsoppgavet helt eller delvis ikke er i annet arbeid.

Barne – ungdoms- og familieetaten har tilsvarende ansvar for de fosterhjem som etaten tilbyr.

Gjelder regelen kun frikjøpte fosterforeldre?

Det er avklart at regel om plikt til å yte slik godtgjøring også omfatter frikjøpte fosterforeldre som ikke har noe ansettelsesforhold utenfor hjemmet. Videre vil også fosterforeldre som er over på NAV ytelsen pleiepenger innfri vilkår iht § 9-6 for rett til slik pensjonsgodtgjøring. Fosterforeldre har adgang til å klage til statsforvalter dersom de er uenig i barnevernstjenestens avgjørelse om rett til slik godtgjøring.

Nærmere om kompensasjonsordningen

Det innføres som kjent ikke med dette en egen *pensjonsordning* for fosterforeldre, men fosterforeldre skal få en godtgjøring som er tiltenkt sparing. Godtgjøringen er skattepliktig.

Nærmere innhold i ytelsen er ikke lovfestet og kommunene er gitt frihet til hvordan de best kan kompensere den enkelte fosterforelder. Dette bør skje i god dialog med den enkelte fosterforelder og ut i fra dennes ønske.

Hva anbefaler Norsk Fosterhjemsforening mht pensjonssparing/ordning?

Dette er vårt generelle utgangspunkt: Når den enkelte fosterforelder skal kompenseres og få et beløp utbetalt er det greit å se på følgende muligheter:

- Er det mulig å videreføre tjenestepensjonsordning fra tidligere arbeidsgiver?

Den beste løsning for de fosterforeldre som har gunstig ordninger gjennom arbeidsgiver de er frikjøpt fra, er gjerne at tjenestepensjon videreføres og betales av kommune/Bufetat. Praksis fra tidligere år viser at enkelte barnevernstjenester som har praksis med å kompensere for tap av tjenestepensjon velger å videreføre tjenestepensjonsordninger fra tidligere arbeidsgiver der fosterforeldre er frikjøpt.

NB! I tillegg til tjenestepensjonsordning vil en god del fosterforeldre som kompenseres for tap av tjenestepensjon også ha AFP rettigheter som arbeidsgiver innbetaler til. Foreningen anbefaler at innbetaling til AFP ordningen videreføres i permisjonstiden av kommune/Bufetat så fremt, og så lenge det er mulig iht ordningen.

Det er viktig å avklare hvilke konsekvenser frikjøp vil kunne få for de fosterforeldre som i utgangspunktet har rett til AFP i sitt arbeidsforhold. Her vil noen fosterforeldre kunne risikere å tape sin AFP-rettighet, og viktig å sikre at denne rettighet ikke tapes dersom det er mulig å unngå. Uansett må fosterforelderens gjøres klar over evt. økonomiske konsekvenser. Det er i så tilfelle rimelig at det er kommunen og ikke fosterforelderens som dekker evt. økonomisk tap her.

Alternativ til å videreføre en evt løpende pensjonsordning hos arbeidsgiver:

- Er det mulig å opprette en pensjonsordning i et pensjonsforetak iht innskuddspensjonsloven?

Bufdir har informert om at fosterforeldre vil kunne etablere en pensjonsspareavtale iht *innskuddspensjonsloven* i et pensjonsforetak. Gjennom å gjøre dette vil fosterforeldre oppnå skattefradrag og skattefordel på innskudd.

Det har imidlertid hittil ikke vært mulig for foreningen å finne pensjonsforetak/ livselskap som tilbyr slik spareordning med skattefradrag til fosterforeldre. Dette skyldes at pensjonsselskap vi har vært i kontakt med krever *organisasjonsnummer* for å etablere pensjonssparing iht innskuddspensjonsloven. Dette er ikke et krav iht innskuddsloven, men pensjonsselskapene operer med det som et internt systemkrav. Siden

fosterforeldre ikke er næringsdrivende, har de jo ikke organisasjonsnummer. Vi har nettopp bedt Bufdir om bistand til å finne frem til pensjonsselskap som vil tilby pensjonsordning med skattefritak til fosterforeldre etter innskuddspensjonsloven.

Dersom det ikke er mulig å finne noen pensjonsordninger iht ovennevnte, el det ikke er ønskelig:

- Fosterforeldre bestemmer selv hva de ønsker å benytte kompensasjonsbeløpet til, vanlig sparing eller gjeldsnedbetaling mm.

For noen fosterforeldre vil det være best å disponere godtgjøringen til å nedbetale gjeld, el disponere midlene på annen måte fremfor å spare til pensjon, andre ønsker å opprette egen spareavtale i bank.

Det er nyttig at fosterforeldereren avklarer med bank/ pensjonsforetak om sparemåter som kan passe den enkelte.

Spareordninger med skattefordel

Det fins ulike spareordninger som er allment tilgjengelig og som det er nyttig at fosterforeldereren kontakter en bank/ pensjonsselskap for å få nærmere råd om. Her vil vi nevne følgende:

- **IPS** (Individuell pensjonssparing) er en frivillig pensjonsspareordning der alle kan spare til pensjon, og får en skattefordel når man setter inn penger – mot at pengene i praksis er bundet til pensjonsalder (62 år). Når man setter inn penger på IPS, får man fradrag i skatten for innskuddet (opp til et årlig maksbeløp). Voksne kan i 2025 spare inntil 15000 kroner i året frem til fylte 75 år. I 2026 er beløpet økt til 25000.
Det betyr: man sparer betaler litt mindre skatt i år, fordi innskuddet trekkes fra på skattemeldingen. Når man tar ut IPS som pensjon, blir utbetalingene skattlagt som pensjonsinntekt. Skattefordelen er i stor grad en utsatt skatt (man flytter skatt fra nå til pensjonisttiden), og det kan være gunstig hvis man forventer lavere skattesats som pensjonist. Utbetaling skjer over tid: Tas vanligvis ut som en pensjonsutbetaling over flere år, ikke som “alt på en gang.
- En annen måte å spare på er å **opprette en ASK** – aksjesparekonto hvor man kan kjøpe/ selge aksjefond på konto uten å skatte løpende av gevinst underveis. Skatt utløses først når man tar ut mer enn innskuddet (gevinst). Man får skatteutsettelse, men ikke fradrag. Man kan ta ut innskudd når som helst, men skatter når man tar ut gevinst.

